

A politikusság fogalmáról

„Életemben egyszer már voltam politikus. Snitt. Aztán lettem újságíró. Snitt. És most újra politikus leszek.” Így foglalja össze eddigi pályáját Gyurcsány Ferenc (MH, máj. 10.). Mi pedig megdöbbenhetünk azon, hogy mennyire zökkenők nélkül, milyen konfliktusmentesen élék át a késő Kádár kori káderek az 1989-es fordulat előtti és utáni Magyarországot. „A fától borult, az asztal terült” – hogy Adyt idézzem. De a szabatos idézet miatt érzett örömeimre is fától borult, mert látok vendéglőnkben egy másik asztalt is. Akik azt ülik körbe, azok a Horthy-korszakkal próbálják helyreállítani magyarokodva, cigányozva és zsidózva, némelyes papi segédlettel a kontinuitást. Van tehát Magyarországon még annál is rosszabb alternatíva, mint ami Gyurcsány vallomásától kiolvasható.

E mondat után Gyurcsány módján azt mondhatnám, hogy „snitt”. De nem mondom, mert ez a „snitt” a valóságban semmit sem jelent. Sem egy ember, sem egy ország életében nem választhatók el ollóval az egymást követő életperiódusok. Ezt tanúsítja Gyurcsány idézett vallomása is. Ez ugyanaz az ember, mindhárom periódusában. Annyira ugyanaz, hogy a „snittelés” ellenére egybemossa a saját korszakait. Volt már politikus és lesz most politikus. Ezt csakugyan így éli át. Azt vallja, hogy Kádár idején éppúgy politikus volt, mint most. Ily módon létesít kontinuitást kádárista múltjával, és még csak nem is érzékeli, hogy ez a kontinuitás enyhén szólva nem problémátlan. De nem téved-e Gyurcsány?

Ha választ keresek e kérdésre, először a kétfajta politikusság közti különbségen kell eltűnődnöm. Vajon lehetett-e politikus az önkényuralom bármely korszakában egy KISZ-funkcionárius? Nem lehetett. Egy KISZ-funkcionárius csak ifjúságpolitikai területen tevékenykedő hivatalnok volt, ahogy a kultúrfunkcionárius is csak hivatalnok volt a kultúra területén, a gazdasági miniszterek pedig szintén hivatalnoki munkát végeztek a saját hatáskörükben. A központi hatalom felruházta őket intézkedési jog-

gal, vagyis bármikor visszavehető hatalommal, de ennek az intézkedési jognak a konkrét tartalmát csak nagyon csekély mértékben befolyásolhatták. „De hát miféle politikusok ezek – kérdezte tőlem 1952-ben barátom, Krassó

litikus ténykedett Kádár kivételével, nekik is többnyire csak egy-egy rövidebb időszakban nyílt erre esélyük. És még az ő politikai önállóságukat is erősen korlátozta, hogy minden pillanatban meg kellett felelniük a Főnök várako-

demokratikus többpártrendszerben merülnek fel, a pártok között, sőt az egyes pártokon belül is. Itt valóban válhat valaki szuverén politikussá, ha felismeri ezeket, és saját felelősségére választani mer és tud köztük. Kétségbe ejtőnek találok, hogy a Magyar Szocialista Párt és a Medgyessy-kormány újszerű üstököse nem érzékeli ezt a különbséget. Két rendszerben élt, és ezeket lelkében az az alapvető élmény kapcsolja össze, hogy fényesen boldogult bennük. Így hát nem áll érdeklődésben, és nem is képes arra, hogy disztinkváljon köztük. Derűsen testesíti meg azt a folyamatosságot, mely rendszerváltásunk egyik – igaz: kisebbik – szegyege. Ha nem így volna, akkor kritikusnak kellene szembenéznie a múltjával. Boldogult ifjúkorába visszatekintve akkor feltehetően nem politikust pillantana meg, hanem egy becsvágyó, alkalmazkodó fiatalembert, és sajnos még csak azt sem mondhatná e látvány lezárásaképp, hogy „snitt”.

EÖRSI ISTVÁN

„Vajon lehetett-e politikus az önkényuralom bármely korszakában egy KISZ-funkcionárius? Nem lehetett.”

Miklós az akkori Politikai Bizottság tagjairól –, politikus az, aki valóságos alternatívák közt a saját felelősségére dönt.” Magyarországon a forradalom leverése és az 1989-ben bekövetkezett fordulat között alig néhány ilyen po-

zásainak. Ezeknek a várakozásoknak pedig a szovjet elvárásokhoz kellett folyamatosan alkalmazkodniuk.

A modern korban politikust érlelő, szabad alternatívák, forradalmi helyzeteken kívül csak a

